

Επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα της ποιοτικής έρευνας

Γιώργος Τσιώλης

Καθηγητής, Τμήμα Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης

<https://sociology.soc.uoc.gr/anthropino-dynamiko/meli-dep/tsiolis-giorgos/>

Η ποιοτική προσέγγιση στην κοινωνική έρευνα στοχεύει στην εις βάθος κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων, εξετάζοντάς τα μέσα από την οπτική των ανθρώπων που τα βιώνουν και τα διαμορφώνουν με τις πράξεις τους. Συνδέεται επιστημολογικά κυρίως με το ρεύμα της Ερμηνευτικής και διαφοροποιείται από την ποσοτική έρευνα, καθώς υιοθετεί μια διαφορετική λογική. Η παρούσα εισήγηση θα επικεντρωθεί στις θεμελιώδεις αρχές που καθορίζουν την ποιοτική έρευνα, τα χαρακτηριστικά της, καθώς και τις επιστημολογικές πλαισιώσεις των ποιοτικών ερευνητικών εγχειρημάτων. Στη συνέχεια, θα παρουσιαστούν τύποι ερευνητικών ερωτημάτων που μπορούν να απαντηθούν μέσω μιας ποιοτικής μελέτης, καθώς και τα βήματα του ερευνητικού σχεδιασμού που ακολουθεί αυτή την προσέγγιση. Οι συμμετέχουσες και οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να θέσουν ζητήματα προς συζήτηση σε ένα ευρύ φάσμα μεθοδολογικών θεμάτων που αφορούν την ποιοτική έρευνα, όπως ο ρόλος της θεωρίας και της προηγούμενης γνώσης στον ερευνητικό σχεδιασμό, οι στρατηγικές δειγματοληψίας, τα ζητήματα ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων, καθώς και η ηθική και η δεοντολογία στην ερευνητική διαδικασία. Επιπλέον, μπορούν να συζητηθούν τα κριτήρια ελέγχου ποιότητας στην ποιοτική έρευνα.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

1. Γ. Τσιώλης: *Επισφαλείς βιογραφίες. Εργασιακές διαδρομές και ταυτότητες στον μετασχηματιζόμενο κόσμο της εργασίας*. Αθήνα: Gutenberg. 2023.
2. G. Tsiolis & M. Christodoulou. *Social causation and Biographical Research. Philosophical, theoretical, and methodological arguments*. London / New York, Routledge (Serie: Routledge Advances in Research Methods). 2021.
3. Γ. Τσιώλης: *Μέθοδοι και Τεχνικές Ανάλυσης στην Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα*. Εκδόσεις Κριτική. 2014.
4. Γ. Τσιώλης: *Ιστορίες ζωής και βιογραφικές αφηγήσεις. Η βιογραφική προσέγγιση στην κοινωνιολογική έρευνα*. Εκδόσεις Κριτική. 2006.
5. Γ. Τσιώλης, Η θεματική ανάλυση ποιοτικών δεδομένων. Στο Γ. Ζαϊμάκης (Επιμ.), *Ερευνητικές διαδρομές στις Κοινωνικές Επιστήμες. Θεωρητικές – Μεθοδολογικές Συμβολές και Μελέτες Περίπτωσης*. Πανεπιστήμιο Κρήτης – Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης και Εφαρμοσμένης Κοινωνικής έρευνας. 2018, Σελ. 97-125.
6. Γ. Τσιώλης: Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων: διλήμματα, δυνατότητες, διαδικασίες. Στο Γ. Πυργιωτάκης & Χρ. Θεοφιλίδης (επιμ.) *Ερευνητική Μεθοδολογία στις Κοινωνικές Επιστήμες και στην Εκπαίδευση. Συμβολή στην επιστημολογική θεωρία και την ερευνητική πράξη*. Αθήνα: Πεδίο. 2016, Σελ. 422-450.

Λίστα ομιλιών και διαλέξεων στο YouTube:

https://www.youtube.com/playlist?list=PLCVLEt_ODszv3tyg4SozF3Ai-ueX9D9oN

Σύντομο βιογραφικό σημείωμα

Ο Γιώργος Τσιώλης είναι Καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης με γνωστικό αντικείμενο «Μεθοδολογία Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες - Μέθοδοι Ποιοτικής Έρευνας». Σπούδασε στο Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του ιδίου Πανεπιστημίου και συνέχισε τις σπουδές του στη Γερμανία και τη Δανία. Ολοκλήρωσε τη διδακτορική του διατριβή το 2002 στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Διδάσκει μαθήματα σχετικά με τη Μεθοδολογία της Κοινωνικής Έρευνας, την Ποιοτική Έρευνα, τη Βιογραφική Αφηγηματική Προσέγγιση και την Κοινωνιολογία της Εργασίας. Εκτός από το Πανεπιστήμιο Κρήτης, στο δυναμικό του οποίου ανήκει από το 2007, έχει διδάξει στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου και στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ). Κατά τα εαρινά εξάμηνα 2011 και 2018 εργάστηκε ως επισκέπτης ερευνητής στα Πανεπιστήμια της Φρανκφούρτης και της Βιέννης αντίστοιχα. Έχει πλούσια ερευνητική εμπειρία. Είναι μέλος του Δικτύου SoDaNet, που συνιστά την εθνική ερευνητική υποδομή για τα κοινωνικά δεδομένα και επιστημονικός υπεύθυνος του αποθετηρίου των κοινωνικών δεδομένων του Πανεπιστημίου Κρήτης. Από τον Ιούλιο του 2023 έχει εκλεγεί στη θέση του αντιπροέδρου της Εκτελεστικής Επιτροπής της Θεματικής Ομάδας RC-38 «Biography and Society» της Διεθνούς Κοινωνιολογικής Ένωσης (International Sociological Association). Επίσης, από τον Δεκέμβριο του 2023 έχει οριστεί ως μέλος του Τομεακού Επιστημονικού Συμβουλίου (Τ.Ε.Σ.) των Κοινωνικών Επιστημών του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΕΚ). Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε ελληνικά και ξενόγλωσσα περιοδικά. Έχει επιμεληθεί 4 επιστημονικούς συλλογικούς τόμους και έχει συγγράψει 5 βιβλία.